

ÖN SÖZ

Şeriatın amelî yönünü teşkil eden fıkıh ilmi, insanların taabudî, içtimaî, hukukî muamelelerine yön veren, hem dünyevî hem de uhrevî hayat için bir rehber mesabesinde. Bu rehberin daha iyi mülâhaza edilmesi ve daha sistematik bir yapıya gelmesi için zamanla yardımcı bir takım ilimler ortaya çıkmıştır. Bu ilimlerden bir tanesi olan kavâid ilmi, furû meselelerini ortak bir bağ içinde bir araya getirerek fıkıhın özünün anlaşılması ve idrak edilmesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Fakihlerin bazen doğrudan Kur'ân-ı Kerîm veya hadisi-i şerîf ibarelerinden veya bu nassların delaletlerinden aldığı, bazen tümevarım yolu ile ortaya koydukları, kimi zaman da usûl, akıl ve dil ilkelerinden hareketle belirledikleri kâideler, bir ilim olarak fıkıh alanı bağlamında ortaya konan yazım türlerinin en önemlileri arasında yer almaktadır.

Kavâid ilminin istikrar bulduğu bir dönemden sonra kaleme alınan *Muğni'l-muhtâc* adlı eser, Şâfiî mezhebinin itimad ettiği ve büyük ilgi atfettiği kitaplar arasında zikredilmektedir. Eserin yazıldığı hicrî X. yüzyıla kadar Şafililerin kavâid alanında, diğer mezheplere nazaran zengin bir literatür bırakmasından hareketle, bu kâidelerin furû eserlerindeki yeri ve işlenişi hakkında bilgi sahibi olmak üzere söz konusu çalışma ele alınmıştır.

Bu çalışmanın bir nebze de olsa amacımıza hizmet etmesini ve gelecek çalışmalara ışık tutmasını niyaz eder, her daim arkamda duran ailem ve kıymetli hocalarım ve dostlarıma teşekkürü borç bilirim.

Esra IŞIK İLHAN
BİTLİS 2025